

Information d.10.3.2020. KRONIK

Fattigdom skaber dårlige forældre. Fattigdomsydelserne bør afskaffes, inden man fjerner flere børn

Når regeringen prædiker anbringelse af udsatte børn, pålægger den forældrene hele skylden. Den overser dermed, at det er fattigdommen og dermed den svingtende velfærdsstat, der ofte skaber dårlige forældre, skriver tre socialrådgivere fra FKSA i dette debatindlæg

Frivillige fordeler doneret julemad til økonomisk trængte familier. Forskning underbygger, at der er en synergieffekt mellem fattigdom og andre sociale problemer. Når familier presses økonomisk, forhøjes stressniveauet betragteligt og hermed bliver risikoen for omsorgssvigt øget, skriver dagens kronikører.
Martin Sylvest/Ritzau Scanpix

10. marts 2020

I sin nytårstale betonedede Mette Frederiksen (S), at hun som børnenes statsminister ønsker, at flere udsatte børn får et nyt hjem og mere stabile forhold. Det er prisværdigt med større fokus på børns vilkår og behov for stabilitet. Men er flere (tvangs)anbringelser og bortadoptioner nu også det rette svar?

Efterfølgende har socialministeren sagt i DR2 Deadline: »Det er godt nok indgribende at lade børn vokse op med omsorgssvigt.« Ja. Omsorgssvigt er indgribende i og ødelæggende for et barneliv. Og omsorgssvigtede børn er klart et samfundsansvar. Men hvilke indsatser er da de rette til at modvirke en opvækst med omsorgssvigt?

En tidligere anbragt ung sagde efter nytårstalen: »Jeg er ikke enig i, at vi burde anbringe flere børn. Det kan ikke være et selvstændigt mål at anbringe flere. Målet må være at sikre flere børns trivsel.«

Ja, målet for 'børnenes statsminister' må være at sikre flere børns trivsel og modvirke omsorgssvigt. Men hvordan vil regeringen leve op til det? Hører vi om andre initiativer end at fjerne flere børn?

Måske kunne man starte et helt andet sted og i stedet fjerne fattigdomsydelserne: Kontanthjælpsloftet, 225-timersreglen og integrationsydelsen, som bevirker, at antallet af fattige børn er steget betydeligt de seneste år, så en lang række børn vokser op i fattigdom. En fattigdom, som forskning viser, har langtrækkende konsekvenser for deres fremtid, ud over at fattigdommen aktuelt medfører en barndom med mange afsavn og belastninger, som man måske med en socialfaglig baggrund kunne betegne som statsligt forårsaget omsorgssvigt.

Regeringen har dog sat et kommissionsarbejde i gang og indført et midlertidigt børnetilskud for familier ramt af de reducerede ydelser, som skønnes at løfte cirka 3.800 børn ramt af kontanthjælpsloftet samt knap 2.400 børn ramt af integrationsydelsen over fattigdomsgrænsen. Men det fjerner ikke problemet, da hele 64.500 børn anslås at leve under fattigdomsgrænsen.

Børnefattigdom i praksis

Som socialrådgiver i en landkommune møder man på skoler og i dagtilbud en række børn og forældre, der lever i fattigdom. Det kommer til udtryk på mange måder: Vi ser børn uden årstidssvarende overtøj, som ikke kan betale for skoleturen eller deltage i fritidsinteresser, som ikke holder børnefødselsdag og ikke har madpakke med. I de fleste fattige familier er det ikke kun forældrene, der bliver stressede af økonomien: i skolegården ser vi børn, der er ulykkelige, fordi vinterstøvlerne allerede i november er i stykker. Vi møder børn i førskolealderen, der forholder sig til familiens økonomi og venter på børnepengene.

I kommunens familieafdeling ser man ofte fattigdomsproblematikker i socialt udsatte familier. Dem kan familieafdelingen grundlæggende ikke løse. Fattigdom affødes af strukturelle forhold og lovgivninger, som familierådgivere ikke har bemyndigelse inden

for. De kan bevilge enkelttydelser i kraft af Serviceloven, men kan for eksempel ikke bevilge løbende hjælp til nødvendig medicin. En sådan hjælp kan hverken løse familiens fattigdomsproblematik eller lette den stress, der følger med et liv i usikkerhed, hvor man er afhængig af hjælp.

Imidlertid er det væsentligt for familiens samarbejde med familieafdelingen, at dens liv i fattigdom ses og forstås, hvilket nogle socialrådgivere på familieområdet gør. I et sådant samarbejde bliver de afledte konsekvenser af fattigdom ofte taget med i handleplanen for netop at mindske dem. Vi oplever en stor velvilje blandt de voksne, der møder børnene i dagligdagen til at finde løsninger, så barnet alligevel kommer med til fødselsdag, får et par vinterstøvler eller låner en cykel, så de kan deltage i skolens trafikdag. Vi ser dog også, at det for mange er grænseoverskridende at tilbyde hjælpen og samtidigt, at familierne kan have svært ved at tage imod den tilbudte hjælp, da den kan opleves som en almisse.

De afledte problemer af fattigdom kan være meget komplekse. Vi ser familier, hvor forældrene bliver sammen trods vold i forholdet, fordi et brud ville betyde, at den ene eller begge ender i fattigdom. Familier, som ikke kan deltage i et tilbudt forældrekursus på grund af transportudgiften, eller som ikke har råd til nødvendig medicin til et barn eller de voksne. Familier, som kan have svært ved at finde en stor nok bolig, de kan betale.

Vi ser en synergieffekt mellem fattigdom og andre sociale problemer: Moren, der i forvejen har svært ved at sætte grænser for sit barn, får det betydeligt vanskeligere uden penge til sin ADHD-medicin. Børn, som har oplevet svære skilsmisser og nu skal leve sammen med nye søskende hver anden uge på alt for lidt plads. Det gør det vanskeligt for dem at få bearbejdet den sorg, der er forbundet med at være skilsmissebarn.

Forskning om fattig opvækst

Forskning underbygger, at der er en synergieffekt mellem fattigdom og andre sociale problemer. Når familier presses økonomisk, forhøjes stressniveauet betragteligt og hermed bliver risikoen for omsorgssvigt øget. De pressede forældre har svært ved at være nærværende og omsorgsfulde over for børnene. Det giver igen en øget risiko for, at børnene udvikler behov for særlig støtte.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd fremhæver i en nylig rapport, at et liv i relativ fattigdom indebærer »en tilværelse, der ligger meget langt fra den almindelige tilværelse i samfundet, men ikke nødvendigvis en tilværelse med store, basale afsavn«. Det er dog betydningsfulde afsavn i et børneliv, som indebærer, at grundlæggende behov ikke bliver opfyldt.

I undersøgelsen svarer over halvdelen af familierne, at de ikke har kunnet købe nødvendigt beklædning som vinterstøvler og vinterjakke til deres børn. I hver tredje familie har man også måttet undvære at holde børnefødselsdag på grund af økonomien. I to ud af tre familier oplever de, at den dårlige økonomi påvirker børnenes trivsel negativt.

Et børneliv i fattigdom rummer desuden en stærk social slagside, som forhindrer barnet i at deltage i vigtige fællesskaber – både på kort og lang sigt. Det skaber et B-hold af børn, som også har en forøget risiko for et liv i fattigdom som voksne.

Samtidig ser en række fagfolk på børne- og familieområdet ikke fattigdommens ansigter og forholder sig derfor ikke til dem i samarbejdet med familierne. De fokuserer i stedet på relationerne mellem barn og forældre og dermed bliver udsatte børn og familier ikke tilbudt sociale indsatser, der modsvarer deres reelle behov og som kunne bidrage til nødvendige forandringer i deres tilværelse.

Regeringens løsning med at anbringe børnene pålægger forældrene skylden for en opvækst i udsathed. Imidlertid overser regeringen, at dårlig økonomi skaber dårligere forældre, således at det er fattigdommen og dermed den svigtende velfærdsstat, der er synderen.

Vi afviser ikke, at flere børn kan have behov for at blive anbragt eller måske rettere behov for at blive anbragt tidligere. Men anbringelse som et quickfix er forfejlet. I stedet bør 'børnenes statsminister' medvirke til, at langt færre børn lever i den udsathed, som følger af et liv i fattigdom. I stedet burde regeringen sikre, at alle børn opnår mulighed for at leve et godt børneliv – så vidt muligt – sammen med deres familie.

Derfor skal opfordringen lyde til regeringen: Afskaf fattigdomsydelserne nu!

Af Rikke Alminde, socialrådgiver, Kirsten Henriksen, socialrådgiver, kandidat i socialt arbejde og ph.d. og Hans Horn, socialrådgiver og kandidat i socialt arbejde. Alle fra Foreningen til Fremme af Kritisk Socialt Arbejde, FKSA.

LÆS OGSÅ

Elliot: Derfor blev min anbringelse god

LÆS OGSÅ

Maria: Derfor blev min anbringelse dårlig